

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І
ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

Кафедра ветеринарної гігієни ім. професора А.К. Скороходька

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Гарант факультету ветеринарної медицини
Микола ЦВІЛХОВСЬКИЙ
протокол № ___ від _____ 2023 р.

«СХВАЛЕНО»

на засіданні кафедри ветеринарної
гігієни імені професора А.К. Скороходька
протокол № 9 від 11 квітня 2023 р.
Завідувач кафедри
Марія КУЧЕРУК

«РОЗГЛЯНУТО»

Гарант ОП «Ветеринарна медицина»
Гарант ОП
Наталія ГРУШАНСЬКА

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

ГІГІЄНА УТРИМАННЯ СОБАК І КОТІВ

(назва навчальної дисципліни)

Спеціальність 211

– «Ветеринарна медицина»

(шифр і назва спеціальності)

Освітня програма

– «Ветеринарна медицина»

Факультет

Ветеринарної медицини

(назва факультету)

Розробники: **Поляковський В.М.**, к.вет.н., доцент

Київ – 2023 р.

1. Опис навчальної дисципліни

Гігієна утримання собак і котів

Галузь знань, спеціальність, освітня програма, освітній ступінь		
Освітній ступінь	<i>Магістр</i>	
Спеціальність	<i>211</i>	
Освітня програма	<i>Ветеринарна медицина</i>	
Характеристика навчальної дисципліни		
Вид	Вибіркова	
Загальна кількість годин	120	
Кількість кредитів ECTS	4	
Кількість змістових модулів	2	
Курсовий проект (робота) (за наявності)		
Форма контролю	<i>Іспит</i>	
Показники навчальної дисципліни для денної та заочної форм навчання		
	денна форма навчання	заочна форма навчання
Рік підготовки (курс)	6	
Семестр	12	
Лекційні заняття	<i>15 год.</i>	<i>год.</i>
Практичні, семінарські заняття	<i>15 год.</i>	<i>год.</i>
Лабораторні заняття	<i>год.</i>	<i>год.</i>
Самостійна робота	<i>90 год.</i>	<i>год.</i>
Індивідуальні завдання	<i>год.</i>	<i>год.</i>
Кількість тижневих аудиторних годин для денної форми навчання	<i>2 год.</i>	

2. Мета, завдання та компетентності навчальної дисципліни

Мета вивчення навчальної дисципліни: набуття студентами теоретичних знань та практичних навичок з особливостей гігієни утримання та догляду за дрібними домашніми тваринами.

Основні завдання навчальної дисципліни вивчення біологічних особливостей, етологічних потреб котів та собак, впливу факторів зовнішнього середовища на організм дрібних домашніх тварин, вивчення санітарно-гігієнічних нормативів утримання та годівлі собак і котів, виконання повсякденних гігієнічних процедур та надання невідкладної ветеринарної допомоги дрібним домашнім тваринам.

- У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен **знати**:
- ✓ Вимоги законодавства, що регулює основні правила утримання собак та котів в домашніх умовах;
 - ✓ Методи оцінки благополуччя тварин, законодавчі акти, що регламентують, належну поведінку з тваринами;
 - ✓ Принципи та вимоги до промислового розведення тварин, використання їх.

Мати:

- ✓ Здатність до пошуку, оброблення інформації з різних джерел.
- ✓ Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.
- ✓ Прагнення до захисту тварин і гуманного ставлення до них.

вміти:

- ✓ застосовувати на практиці у разі необхідності знання з курсу «Гігієна утримання собак та котів»;
- ✓ організувати процес вирощування і утримання тварин;
- ✓ оцінювати благополуччя тварин пояснювати концепцію благополуччя тварин та відповідні зобов'язання, що накладаються на власника, осіб, що обслуговують тварин, ветеринарного лікаря та інших осіб, що працюють з тваринами;
- ✓ вживати заходів для запобігання жорстокого ставлення до тварин, профілактики захворювань, уникнення страждань тварин, а також страху чи стресу;
- ✓ дотримуватись правил годівлі тварин відповідно до їх виду, віку, фізіологічного стану тощо;
- ✓ планувати заходи щодо розведення тварин;
- ✓ знати правила утримання тварин відповідно до вимог біобезпеки, біоетики та благополуччя тварин;
- ✓ розуміти перебіг фізіологічних і патологічних процесів, в організмі тварин під впливом умов утримання чи чинників довкілля.

Набуття компетентностей:

інтегральна компетентність (ІК):

Здатність розв'язувати складні задачі і проблеми у галузі ветеринарної медицини, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій та характеризується невизначеністю умов і вимог.

загальні компетентності (ЗК):

Здатність до пошуку, оброблення інформації з різних джерел.

Здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях.

Прагнення до захисту тварин і гуманного ставлення до них.

фахові (спеціальні) компетентності (ФК):

Знати правила утримання тварин відповідно до вимог біобезпеки, біоетики та благополуччя тварин.

Розуміти перебіг фізіологічних і патологічних процесів, в організмі тварин під впливом умов утримання чи чинників довкілля.

Програмні результати навчання (ПРН):

Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.

Використовувати інформацію із вітчизняних та іноземних джерел для розроблення діагностичних, лікувальних і підприємницьких стратегій.

Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.

Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.

Формулювати висновки щодо ефективності обраних методів і засобів утримання, годівлі та лікування тварин, профілактики заразних і незаразних хвороб, а також виробничих і технологічних процесів на підприємствах з утримання, розведення чи експлуатації тварин різних класів і видів.

Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.

Розробляти заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.

Пропонувати та використовувати доцільні інноваційні методи і підходи вирішення проблемних ситуацій професійного походження.

Узагальнювати та аналізувати інформацію щодо ефективності роботи ветеринарних фахівців різного підпорядкування.

Знати правила та законодавчі нормативні акти щодо нагляду і контролю виробництва, зберігання, транспортування та реалізації продукції тваринного і рослинного походження.

Розуміти логічну послідовність дій та вміти оформляти відповідну документацію під час проведення судово-ветеринарної експертизи.

Розуміти сутність процесів виготовлення, зберігання та переробки біологічної сировини.

Знати правила зберігання різних фармацевтичних засобів та біопрепаратів, шляхів їх ентерального чи парентерального застосування, розуміти механізм їх дії, взаємодії та комплексної дії на організм тварин.

Знати правила та вимоги біобезпеки, біоетики та добробуту тварин.

Здійснювати облікову звітність під час фахової діяльності.

Здійснювати просвітницьку діяльність серед працівників галузі та населення.

3. Програма та структура навчальної дисципліни для:

- ✓ повного терміну денної (заочної) форми навчання;
- ✓ скороченого терміну денної (заочної) форми навчання.

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин													
	денна форма							Заочна форма						
	тижні	усього	у тому числі					усього	у тому числі					
			л	п	лаб	інд	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	
Змістовий модуль 1. Гігієна утримання котів														
Тема 1. Основи фелінології. Біологічні особливості котів		16	2	2			12							
Тема 2. Санітарно-гігієнічні та ветеринарні норми і правила утримання та поводження з котами		16	2	2			12							
Тема 3. Етологічні потреби котів		16	2	2			12							
Тема 4. Догляд та грумінг котів		16	2	2			12							
Разом за змістовим модулем 1		64	8	8			48							
Змістовий модуль 2. Гігієна утримання собак														
Тема 5. Основи кінології. Біологічні особливості собак		16	2	2			12							
Тема 6. Санітарно-гігієнічні та ветеринарні норми і правила утримання та поводження з собаками		16	2	2			12							
Тема 7. Етологічні потреби		16	2	2			12							
Тема 8. Догляд та грумінг собак		8	1	1			6							
Разом за змістовим модулем 2		52	7	7			38							
Усього годин	120		15	15			90							
Курсовий проект (робота) з _____ (якщо є в робочому навчальному плані)			-	-	-		-		-	-	-		-	
Усього годин	120		15	15			90							

1. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		

...		
-----	--	--

2. Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1	Техніка безпеки при роботі з собаками і котами	2
2	Грумінг, косметичні операції, етологічні потреби котів	2
3	Біологічні особливості та видове різноманіття великих і дрібних котів. Основні породи котів в Україні	2
4	Гігієна утримання котів	2
5	Народно-господарське значення собак	2
6	Біологічні особливості та видове різноманіття великих і дрібних собак. Основні породи собак в Україні	2
7	Гігієна утримання собак. Квартирне утримання собак. Вільне і вуличне утримання собак. Утримання собак в умовах розплідника	2
8	Виставки, племінні огляди і чемпіонати. Родовід, бонітування екстерер і конституція, генотип і фенотип	1

3. Теми лабораторних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин
1		
2		
...		

4. Контрольні питання, комплекти тестів для визначення рівня засвоєння знань студентами.

1. Яка із форм поведінки собак може вважатися вродженою:

1. Вміння ставати на задні лапки.
2. Вміння приносити палицю, яку кинув господар.
3. Агресивна поведінка по відношенню до котів.
4. Безпомилкове знаходження миски з їжею у вольєрі.

2. Яка із цих форм поведінки кішок може вважатися набутою:

1. Вигодовування малят молоком.
2. Здатність полювати на мишей та інших дрібних тварин.
3. Безпомилкове знаходження годівнички в домі.
4. Всі відповіді вірні.

3. Яке захворювання може передаватись від котів, особливо небезпечно для вагітних жінок?

- токсоплазмоз
- піроплазмоз

- демодекоз
- дірофіляріоз

4. Поставте у відповідність терміни

внесення до Системи реєстру домашніх тварин даних про ідентифіковану тварину, її власника та їх верифікація	Реєстрація
процес ототожнення тварини шляхом присвоєння їй ідентифікаційного номера з використанням візуальних, електронних та змішаних засобів (біркування, чіпування, таврування)	Ідентифікація
комплекс процедур перевірки точності і достовірності вказаної власником тварини інформації (даних)	Верифікація

5. При дресируванні або використанні собаки забороняється (кілька правильних)

- нацьковувати одну тварину на іншу;
- використовувати харчове заохочення;
- перевищувати фізіологічне навантаження;
- примушувати тварин до дії або використовувати засоби, що травмують їх;
- використовувати голосні звуки і вигуки.

6. Потенційно небезпечні породи собак – це

- породи собак, що мають генетично детерміновані якості агресії та сили.

- тварини, до яких людина відчуває прихильність і яких містить у домашніх умовах без мети отримання прибутку задоволення потреби у спілкуванні, в естетичних та виховних цілях.

- тварини, які використовуються в розшукових, сторожових, патрульно-постових, захисно-вартових, пошуково-рятувальних та інших службових цілях

7. Власникам домашніх тварин дозволяється утримувати цих тварин у жилу приміщенні гуртожитку (кімнаті, блоці) за умови:

- письмової згоди повнолітніх мешканців, які спільно проживають у даному приміщенні;

- за кількістю, обмеженою можливістю забезпечення санітарно-гігієнічних норм їм умов утримання;

- у встановленому порядку за погодженням з державними органами санітарно-епідеміологічної служби та ветеринарної медицини;

- за умов наявності обладнаних приміщень та попереджувальної таблички про існування тварини.

8. Власники домашніх тварин зобов'язані зареєструвати тварину на протязі

- 10-ти днів з дня її придбання;
- 365-ти днів з дня її придбання;
- 30-ти днів з дня її придбання;
- 5-ти днів з дня її придбання.

9. При використанні собаки для охорони території повинні бути:

- Встановлені відповідні попереджувальні таблички.
- Вжиті заходи щодо уникнення візуального контакту з собакою
- Забезпечене відеоспостереження території

10. Чи повинні власники собак та котів повинні контролювати приплід власних тварин?

- Так
- Ні

11. З метою регулювання чисельності тварин, які не мають племінної цінності застосовують

- відстріл;
- розкладання отрути;
- стерилізацію;
- відловлювання і ізольоване утримання у притулках

12. Особа, яка супроводжує тварину під час вигулу, має бути

- не молодше 14-ти річного віку та фізично спроможною керувати твариною.

- не молодше 18-ти річного віку
- не молодше 10 річного віку

13. поставте у відповідність

Власникам забороняється	супроводжувати тварин у стані алкогольного або наркотичного сп'яніння;
	навчати собак за визнаними навчальними програмами без повідків і намордників на майданчиках для дресирування.
Власники зобов'язані	прибирати екскременти за своїми тваринами в під'їздах багатоквартирних будинків, сходах, ліфтах та інших місцях загального користування

	приводити тварин (крім собак-поводирів) у приміщення магазинів і кафе (крім спеціалізованих магазинів для тварин), об'єктів громадського харчування, установ охорони здоров'я, освіти та
	культури, на територію дитячих та спортивних майданчиків;

14. Транспортування тварин у наземному громадському транспорті дозволяється (декілька правильних)

- собак середніх та крупних на короткому повідку і у наморднику,
- собак дрібних порід та котів у спеціальних контейнерах що забезпечують надійну ізоляцію тварини та безпечні для її здоров'я;
- не дозволяється
- тільки на руках у власника

15. У випадку смерті або загибелі тварини її власник зобов'язаний

- негайно повідомити заклад ветеринарної медицини, з метою отримання свідоцтва про смерть тварини.
- негайно самостійно вжити заходів щодо кремації трупів тварин без свідоцтва про смерть тварини.
- Поховати труп тварини у підходящому місці

16. У якому році Європейську конвенцію про захист домашніх тварин

	1987
Прийнято (учинено)	2001
Ратифіковано Україною	2013

16. Якщо кіт боїться проведення гігієнічних процедур (чистка вух, обрізування кігтів)

- не варто їх проводити і турбувати тварину
- варто проводити їх насильно, адже це необхідні процедури
- варто звернутися до ветклініки, щоб це робив фахівець, із застосуванням седації, за потреби
- варто привчати до цих процедур змалечку із заохоченням у вигляді ласощів.

17. Як часто потрібно мити котів

Якщо вихованець рідко, але виходить на вулицю	Не рідше 1 разу на 2 місяці.
Кішку, яка мешкає лише вдома	1 раз на 3-4 місяці.
Сфінксів та інших безшерстих кішечок	1 раз на 2 тижні
	Не можна купати котів взагалі

18. Гігієнічний грумінг собак включає «санітарну» стрижку (зріз шерсті в паху і під хвостом), рекомендується робити

- раз на два тижні.
- один раз на рік.
- один раз на 6 місяців.
- не рекомендується робити.

19. Як привчити до туалету кота

- товкти носом в калюжу і нести до правильного місця
- використовувати препарати «місце тут» і «місце ні»
- ретельно вимивати місце промаху і ставити там (по можливості) миски з їжею, водою

- закрити кота на довгий час в туалеті

20. Для привчання до туалету кота наповнювач для туалету має бути

- без дрібного пилу
- без різкого запаху
- без кольорового індикатору
- немає різниці який

21. Як привчити собак дрібних порід до пелюшки

- саджати на пелюшку після сну, їжі чи пиття
- гримати, голосно кричати і сваритися у разі «промаху»
- стелити пелюшку там де це найчастіше відбувається
- хвалити за успіхи

22. Чи варто чистити зуби собакам, котам?

- так
- ні
- тільки коли виникає зубний камінь

23. Як часто слід проводити глибоку чистку собачої будки?

- Щомісячно
- Щорічно
- Щоденно

24. Чи можна використовувати хлорвмісні засоби для дезінфекції вольєру для собак?

- так
- ні
- так, з ретельною промивкою водою після застосування

25. Які речовини допомагають дезодорувати подвір'я і газон від запаху сечі тварин?

- розчин соди
- розчин оцту
- розчин хлору
- розчин солі

26. Миші в раціоні котів –

- назвіть шкоду чи/та користь

27. Які кольори та відтінки найкраще бачать коти?

- Жовтий
- Сірий
- Зелений
- Синій
- Червоний

28. Для чого потрібна кігтеточка котам?

- Точення допомагає зняти з пазурів роговий шар, робить їх гострими.
- На подушечках лап у кішки є залози, які сприяють залишенню «міток» на предметах на своїй території.
- не потрібна, краще стригти кігті
- для тренувань і розвитку навиків кішки лазінню по деревам

29. Гігієнічне значення вичісування собак і котів

- гарний зовнішній вигляд, відсутність ковтунів
- вчасне виявлення і видалення паразитів
- посилення кровообігу і як наслідок покращення якості шерсті
- чистка від пилу, бруду з тварин
- профілактика пілобестоарів

30. чи корисна котам трава?

- Так
- Ні
- У вигляді відварів

6. Методи навчання

Лекції, практичні заняття з використанням ситуаційних, розрахунково-аналітичних завдань, опрацюванням законодавчих актів і відеоматеріалів, ЕНК. Годин у тиждень – 2, тижнів на вивчення – 15.

7. Форми контролю

- поточний (опитування, тестування);
- підсумковий – залік (письмовий, тест).

8. Розподіл балів, які отримують студенти.

Оцінювання знань студента відбувається за 100-бальною шкалою і переводиться в національні оцінки згідно з табл. 1 «Положення про екзамени та заліки у НУБіП України» (наказ про уведення в дію від 27.12.2019 р. № 1371)

Рейтинг студента, бали	Оцінка національна за результати складання	
	екзаменів	заліків
90-100	Відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	Задовільно	
0-59	Незадовільно	Не зараховано

Для визначення рейтингу студента (слухача) із засвоєння дисципліни $R_{\text{дис}}$ (до 100 балів) одержаний рейтинг з атестації (до 30 балів) додається до рейтингу студента (слухача) з навчальної роботи $R_{\text{НР}}$ (до 70 балів): $R_{\text{дис}} = R_{\text{НР}} + R_{\text{ат}}$.

9. Методичне забезпечення

10. Рекомендована література

Основна

1. Системи утримання тварин. Навчальний посібник / Захаренко М.О., Поляковський В.М., Шевченко Л.В., Михальська В.М., Малюга Л.В., Засекін Д.А., Соломон В.В. Київ. Видавництво «Центр учбової літератури». 2016. 424 с.
2. Спеціальна гігієна тварин. Навчальний посібник / Поляковський В.М., Чепіль Л.В. Київ. ТОВ «ЦП КОМПРИНТ». 2017. – 568 с.
3. Утримання та догляд собак / Захаренко М.О., Шевченко Л.В., Поляковський В.М., Михальська В.М., Малюга Л.В., Соломон В.В. Київ. ТОВ «Центр поліграфії» КОМПРИНТ». 2016. 457 с.
4. Бурлака В.А. Кінологія: утримання та годівля собак: навчальний посібник / В.А. Бурлака, Н.В. Павлюк, В.М. Степаненко та ін. – Житомир, Вид-во “Волинь”, 2004. – 412 с.
5. Кінологія: утримання, годівля, дресирування собак. Підручник / Бурлака В.А., Горальський Л.П., Засекін Д.А., та ін. Житомир. 2013. – 512 с.
6. Гігієна та годівля собак: навчальний посібник / [М.О. Захаренко, В.М. Поляковський, Л.В. Шевченко, та ін.] – К.: вид-во НУБіП, 2011. – 165 с.

Допоміжна

1. Етологія і благополуччя тварин. Підручник / М.О. Захаренко, В.М. Поляковський, В.М. Михальська, Л.В. Шевченко – Київ: ФОП Ямчинський О.В., 2021. – 621 с.

2. Етологія та здоров'я тварин. Навчальний посібник / Шевченко Л.В., Захаренко М.О., Поляковський В.М., Михальська В.М., Малюга Л.В. Київ. Видавництво «Центр учбової літератури». 2015. – 416 с.
3. Гігієна тварин. Підручник / Демчук М.В., Чорний М.В., Захаренко М.О., Високос М.П. Друге видання. Харків: Еспада, 2006. – 520 с.
4. Нормативні вимоги до мікроклімату приміщень для утримання сільськогосподарських тварин та їх енергоощадне обґрунтування. Методичні вказівки до лабораторних занять з дисципліни «Гігієна тварин». Навчальний посібник / Захаренко М.О., Шевченко Л.В., Поляковський В.М., Михальська В.М., Малюга Л.В., Польовий Л.В., Яремчук О.С., Польова О.Л., Романенко Т.Д., Варпіховський Р.Л. Вінниця. ВЦ «Едельвейс І К». 2011. – 64 с.
5. Трофименко О.Л. Біотехнія собаки: посібник для вищих навчальних закладів / О.Л. Трофименко, Ф.Й. Поліщук, П.П. Лещинський. – Київ: Ірпінь: ВТФ «Перун», 2010. – 244 с.

11. Інформаційні ресурси

1. Кінологічна спілка України (офіційний сайт) URL: <http://uku.com.ua/>.
2. Федерація мисливського собаківництва України (офіційний сайт) URL: <https://fmsu.org>.
3. Товариство сприяння обороні України: ТСОУ(офіційний сайт) URL: tcou.kiev.ua/
4. Федерація службового собаківництва України (офіційний сайт) URL: <https://fccu.com.ua/>.
5. Кінологія Міжнародна громадська організація (офіційний сайт) URL: kinology.ucoz.ua/forum/3.
6. Сайт «Dog Lider» URL: <http://dog-lider.org.ua/>
7. Скільки домашніх котів і собак у світі та Україні? URL: <https://zoobonus.ua/news/skilki-domashnih-kotiv-i-sobak-v-sviti-ta-ukrayini>.
8. Фелінологічна Спілка України. URL: <https://www.fife-ua.org/>.
9. Україна для котів. Рейтинг країн-рекордсменів за кількістю домашніх тварин. Інфографіка. URL: <https://tsn.ua/tsikavinki/ukrayina-dlya-kotiv-reyting-krayin-rekordsmeniv-za-kilkistyu-domashnih-tvarin-619511.html>.
10. Ottoni C. The palaeogenetics of cat dispersal in the ancient world// Nature Ecology & Evolution0139 (2017) Vol. 1 URL: <https://www.researchgate.net/publication/318...>
11. Worldwide Pet Ownership Statistics | Most Common Pets Around the World - PetSecure. URL: <https://www.petsecure.com.au/pet-care/a-guide-to-worldwidepetownership/>
12. The Happy Cat Handbook - Penguin Books, 25.04.2019 URL: <https://www.penguin.co.uk/books/the-happy-...>